

kalmazkodók kiválasztódása lehet természeti törvény, a társadalmi fejlődést a *szellemileg erősek* és a nem alkalmazkodók szokták elősegíteni.

Földes László nem akart szociológiát írni, szigorú logikával ragaszkodik az élettani kutatások vázolásához s ha mégis kihangsúlyozza, hogy a nagy gondolkodók elméletei hogyan függtek össze a korukbeli társadalmi fejlődéssel, ezzel csak dialektikussá, életszerűvé teszi a munkáját, mert az élet mindent átfogó egységében a természeti és társadalmi törvények nem véletlenül kerülnek viszonylatba egymással. „Darvin az ipari kapitalizmus szabadversenyének *bellum omnium contra omnes*-ét vetítette bele a szerves világba. *Roux* az organizmus belseje felé irányítja figyelmét, mely tudománya varázsvesszejének hatására a gazdaságilag erősebb individuumok szabadversenyt kirekesztő kizárólagos uralmán nyugvó monopolkapitalizmus törvényeinek engedelmeskedik.“ Hogy ezek az összefüggések mennyire fontosak, azt legjobban a belőlük folyó helyes vagy helytelen következtetések mutatják. August *Weismann* tovább viszi Darwin tanításait és így jut arra a konklúzióra, hogy a létért való küzdelem s az ennek nyomán bekövetkező hierarhizálódás magukban a csirasejtekben folyik le, „tehát még a csirasejtek is társadalmi-gazdasági rendünk törvényeit vetítik elének“. A mindenkori társadalmi rend, akár a kinyilatkoztatásban, akár a természeti törvényekben, megkeresi a maga támasztát. S az előbbi nem mindig ingatagabb álláspont, mint az utóbbi. Sőt megtévesztőbb, ha „tudományos“ érvek támasztják alá a társadalom maradi állapotát. De a rosszul megfogalmazott tudományos érvekkel szemben nincs jobb orvosság, mint jól megfogalmazott érveket sorakoztatni, melyek eloszlatják a homályt. *Huxley*ből idézi Földes László: „Az emberiségnek joga van az elérhető legjobb génekhez, éppugy, mint az elérhető legjobb környezethez.“ S jogosan teszi hozzá, hogy ez csak abban a társadalomban válhat teljes értelemben valósággá, melyben minden egyesnek szabad fejlődése az összesség szabad fejlődésének feltétele.

Légyen a fejlődés lassu vagy ugrásszerű, a biológiai törvényszerűség kezdetleges stádiumából egy magasabb lépcsőfokon álló szociológiai kválitásrendbe kell, hogy átcsapjon, tehát olyan stádiumba, melyben a természeti törvények pozitív irányban segítik elő a társadalmi fejlődést.

Földes László poszthumusz könyve meglepően világos okfejtésével közelebb hozta ezt az ideális helyzetet. (K. G.)

TÁTRA. A MAGYAR ÉLET ÉS IRODALOM SZLOVENSZKÓI SZEMLEJE.

Szerkesztő: Tamás Mihály. Kosice-Kassa

Ez év januárjában indult meg *Kassán* egy új, havi folyóirat, a magyar élet és irodalom szlovenszkói és ruszinszkói szemléje, a *Tátra*, hogy közös kulturfrontba tömörítve más-más ideológiájú íróinkat a vele egy időben létrejött Tátra Könyv-, Lapkiadó és Könyvkereskedelmi Részvénytársasággal egyetemben megtegye az első, erőteljesebb lépéseket az irodalom megszervezéséhez Szlovenszkon.

Ha végiglapozzuk a *Tátra* eddig megjelent számain, kiderül, hogy kitűzött céljai érdekében máris valósítja meg terveit. A szerény terjedelmű füzetek hasábjain lassan kezdenek megjelenni a különböző ideológiájú írók írásai, mintegy igazolásul *Tamás Mihály* szerkesztő programadó szavaira: „Nem fogjuk nézni, hogy honnét ered a hang, de nézni fogjuk, hogy milyen szándékká formálódnak e hang rezgései. Ez a szándék pedig csak egy lehet: az egy-sorsba zárt magyarság magyar kulturájának őrzése, megtartása és fejlesztése.“ — Arról, hogy ez a folyamat intenzívebb hatással lesz-e a szlovenszkói magyar irodalomra, lesz-e egyéb eredménye is, mint „az erők összefogása“ (ha ugyan ez is teljes mértékben sikerül!) még nem alkothatunk véleményt magunknak.

A *Tátra* másik fő célkitűzése a könyvkiadás ügye. A szlovenszkói magyar irodalmi színvonal kiteljesedésének teljesen útját állta az a közöny, mellyel a kiadók iróink munkáját fogadták, — illetve nem fogadták. A *Tátrának* tehát elsősorban itt kellett megtennie a fő lépéseket. És midőn júniusban a mindmáig életképtelen Csehszlovákiai Magyar Irodalmi Szövetség meglepetésszerűen kihirdette pályatételeit: tudományos, szépirodalmi, művészeti és kulturszervezeti témakörben, úgy kellett elkönyvelnünk, hogy ebben a fő érdem a *Tátráé* volt, mely lap mindjárt tizezer csehszl. koronával járult a pályázathoz. Ugyanakkor jelent be a *Tátra* hét szlovenszkói magyar író (Darkó István, Sáfár Katalin, Sándor Imre, Szvatkó Pál, Tamás Mihály és Vozári Dezső), kiknek a közeljövőben kiadja egy-egy könyvét. Az első közülök (Féja: A régi magyarság) nemrég hagyta el a sajtót.

Rövid idő alatt sikeres működésről számolhat be e folyóirat és éppen ez készítet bennünket arra, hogy néhány megjegyzést fűzzünk további útjához. Elsősorban a pályázatot illetőleg: a *Tátrának* ragaszkodnia kell indulásakor adott szavaihoz s a már eleddig is nagy számban befutott pályaművek megbirálásánál tárgyilagosságát mindennemű ideológiai előítéllettől mentesen kell gyakorolnia. Azonkívül... a lapnak ki kell küszöbölnie mindennemű dilettáns írást, aminővel, sajnos nem egyszer találkozunk már a *Tátra* hasábjain. *Tamás Mihály* nagyon helyesen mondta programadó cikkében:

„A nyomtatott betű nem gyermekjáték és mi nem leszünk játékszer gyermekszobák asztalán. A nyomtatott betű felelősség és mi ezt a felelősséget vállaljuk és komolyan vesszük.“ Reméljük, a jövő mindezt igazolni is fogja. (*Berkó Sándor*)

KULCSAR ISTVÁN DR.: ZAVAROK A NŐ SZERELMI ÉLETÉBEN
(Bárd Ferenc és Fia kiadása. Budapest, 1937)

A könyv kísérlet egy társadalomkeltette lelki probléma egybefogó biológiai, mélylélektani és társadalomtudományi megvilágítására. Ismerteti a női nemiszervek szerkezetét és működését, azokat az alapvető reflexjelenségeket, melyeknek „lelki képviselőjük“ mint szerelmi készenállás és elzárkózás mutatkozik az egyén szerelmi életében. Nyomon követi, hogyan alakulnak át a primitív ösztönrezdületek lelki erotikává és rámutat, mi szerepe van ebben az átalakulásban az aktuális társadalom képviselőjének: a családnak. Végül szociológiai analizisét adja a nemi erkölcs erotika-befolyásoló hatásának, miként él vissza a férfitársadalom a nő biológiai passzivitásával. A kibontakozást olyan társadalmi átalakulásban keresi, amely a nő személyiségének megtartása mellett tekintettel van annak biológiai különbözőségére.

EGMONT COLERUS: AZ EGYSZEREGYTŐL AZ INTEGRALIG
(Franklin Társulat Budapest, 1937.)

Ez az igen hasznos könyv azt a feladatot vállalta, hogy a laikus olvasót bevezesse a matematika világába. A könyv olvasásához nem kell semmilyen szaktudás: aki a számokat ismeri, a legegyszerűbb számtani művelettel, az egyszereggel tisztában van, az már élvezheti Colerus könyvét és vezetése mellett eljuthat a matematika legelvontabb részeihez: a differenciál és integrál számításához. Colerus megértési készsége szinte láthatóvá, kézzelfoghatóvá teszi a sokszor nagyon is elvont matematikai fogalmakat. Megmagyarázza kérdéseit és ezzel könnyűvé, érthetővé teszi a választ. Colerus, a neves regényíró valóban az irodalom eszközeit állítja a tudomány szolgálatába. Saját fáradságos tanulmányai vezették rá arra, hogy milyen eszközökkel teheti könnyebbé hozzá nem értő számára a matematikához vezető utat.